

No. 22 - 28 FEBRUARI 1953

DE
Spiegel
CHRISTELIJK
NATIONAAL
WEEKBLAD

*Weekabonnement 30 ct
Losse nummers 35 ct*

EN NU:
**de handen
uit de
mouwen**

Tienduizenden prachtige koeien en paarden werden tot bol opgeblazen, verformfaide cadavers. Een droevig werk om die op te ruimen. Onze verslaggever (rechts) en onze fotograaf trokken drie dagen met de dappere cadaverploegen mee.

De uitgeefster stelt dit tijdschrift slechts ter beschikking onder uitdrukkelijke voorwaarde, zie achterpagina

MISSCHIEEN VINDT U DIT

Een sinister verhaal

MAAR 'T MOÉT GEBEUREN

Onze reporters doken met de mannen van de Cadaverploeg in 't ijskoude water.

Misschien vindt U dit verhaal sinister. Misschien vindt U het niet geschikt voor „De Spiegel” en misschien schrijven sommigen van U een brief naar de redactie: „Meneer, had dat niet wat anders gekund?” Ik geloof, dat ik namens de redactie dan alvast kan zeggen: „Nee”. Want het is nu eenmaal een feit, dat er tussen de 35.000 en 40.000 cadavers opgeruimd moeten worden in het rampgebied. En het is óók zo, dat mensen dat werk moeten doen, sterker: mensen, die deze moeilijke en harde taak uit eigen beweging op zich hebben genomen, alle persoonlijke grote ellende, alle slechte weersomstandigheden, alle risico's ten spijt. Dat zijn de boerenjongens, die voordien misschien nimmer water hadden gezien, dat zijn de mannen van de Koninklijke Marine, die, wát ze ook met water te maken hebben, nimmer getraind werden om dagen

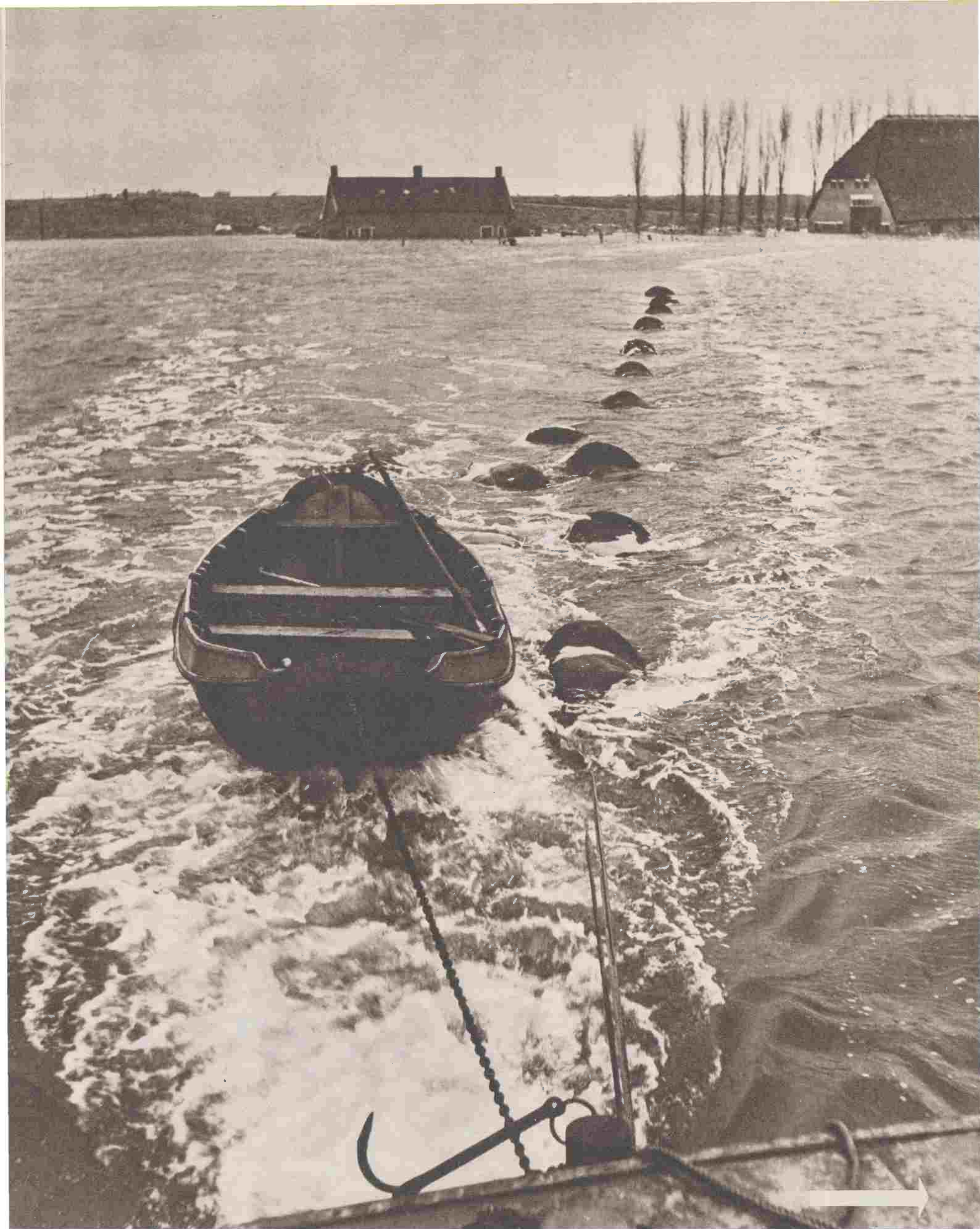
en dagen in ijskoud water dode koeien, paarden en varkens op te duiken. Het is een náár verhaal. Het is „om er rillingen van te krijgen”, zoals men dat zegt. U heeft gelijk. Volkomen gelijk. Je krijgt er ook rillingen van. Gaat U eens acht uur per dag in water zitten van omstreeks het vriespunt, in water waarover de harde wind blaast. Water met schuimkoppen. Water in een donkere boerderij met dertig of veertig dode koeien, vastgebonden in de stal. Gaat U *even mee*. Stap in een bootje en trek een gummipak aan dat meestal lekt, vanwege de vele spijkers, die er in boerenschuren plegen te zitten. Kom, stap het bootje uit en het water in, tot aan uw oksels. Neem 'n mes mee en touw en tracht de dode, logge, opgeblazen dierenlichamen te bevrijden. Breng ze dan door veel te nauwe raampjes of deurtjes naar buiten en ga, als alles opgeruimd is en alleen het

donkere, dood brengende water nog anderhalve meter hoog in de schuur klotst, naar een ándere boerderij... naar vijf, naar tien, twintig, vijftig boerderijen. Tien, twintig, vijftig, honderd, duizend dode koebeesten, paarden en varkens, om van kippen, honden en katten niet te spreken. En de wind blaast over de polder — pardon: de binnenzee. Want ge kunt de horizon nauwelijks zien.... En het vriest zo'n beetje. Uw handen zijn koud en U rilt. Maar op het water kunt ge nergens schuilen. Het sneeuwt en het zicht is slecht. Het bootje dobbert en de man aan het roer tracht koers te houden. Hij houdt koers, want prompt op tijd bent ge bij de volgende boerderij. Een goede stuurman.... Een goede stuurman, die polderjongen, die nooit water heeft gezien, en die maar vaart en de weg weet in die binnenzee, gelijk een taxichauffeur in een stad.

Gevaarlijk? Ja. Er staan bomen en dampalen, prikkeldraadafscheidingen, brokstukken van huizen en wat niet al meer. De schroef kan verward raken of breken op een stuk betonpaal. De boot kan — op zo'n paal lopend — omslaan en de bemanning verdrinken. Er kan nog zo veel meer gebeuren, reden waarom een normaal mens zegt: „Het is niet vertrouwd, het is gekkenwerk wat die kerels doen. En dan met zulk weer!” Maar het gebeurt toch. Het is eigenlijk erg simpel: het moet.

Geen geloei tegen melkenstijd

Ja, het moet. En we hebben in de afgelopen weken gezien, dat er dan veel kan, veel waarvan we vroeger gezegd zouden hebben, dat het onmogelijk was. Zo ook dit. Er is iemand geweest, die gezegd heeft: die beesten moeten weg en

Zo vaart de „Nescio” (23 ton en dat maar door de polders varen!) enkele keren per dag naar de „vaste wal”: met een rij cadavers. Onvermoeibaar werkt men om ze alle te bergen.

vlug ook. Iemand anders heeft „ja” geknikt en weer iemand anders óók. En zo is er een ploegje ontstaan, zómaar, zonder dat „van boven af” iets besteld werd. Een ploegje „uit particulier initiatief”, zoals dat officieel heet. Maar aan dit ploegje is weinig officieels. Het zijn allemaal boerenzoons, voor wie de toekomst er op dit ogenblik vrij donker uitziet. Die hun vaders boerderijen in het water weten, het vee verdrongen, het land verwoest. Die verbitterd hebben gevochten om mensen, have en vee te redden, die..... maar ach, dat is al weer oud. De wereld gaat zo snel. De doden zijn begraven, de geëvacueerden onder dak, de grootste schrik is voorbij. Het leven gaat door — zelfs in het rampgebied, of moet ik zeggen: juist in het rampgebied? Méér dan waar ook. Zóveel leed is er niet, zóveel doden zijn er niet, zóveel brokken zijn er niet gemaakt of men pakt aan. Niet omdat men wil, geloof ik, maar omdat men moet.

Het is als in een oorlog, waarin soldaten hun kameraden zien sneuvelen. De anderen vechten door: verbitterd en gehard.

Het is: wij of de ander. En dús de ander. Want wij willen niet dood. Wij willen leven. De soldaten in de oorlog, de boeren in het land, in het water-land.

En de boerenzoons vechten. Tégen het water en nu: in het water. Het water met zijn vele geheimen. Met zijn brokstukken van huizen, dijken, palen, bomen. Straks, als het water zakt, als er gemalen wordt, komt dat alles weer boven. Dan zien we de ellende pas in al zijn grilligheid en verschrikkelijkheid. Nu nog niet. Alleen de dode beesten, drijvend in de stallen, moeten worden opgeruimd. En de boerenzoons doen dat. Op hun eigen boerderij en op die van iedere boer. Op die van alle boeren en op die van hen zelf en 't doet er niet toe in welke volgorde. Er is geen verschil tussen grote en kleine bedrijven, geen verschil tussen Protstant en Rooms-Katholiek, tussen rijke en arme, goede en slechte boeren. Alles is gelijk: een schuur in het water, een dak dat er boven uitsteekt. Een deur die moeilijk opengaat en daarbinnen hetzelfde trieste beeld: de bolle lijven, glinsterend in het immer klotsende water. Pakken stro en wegschietende ratten.

Drijvende klompen en een verroeste tractor. De wind huult over het dak. Een raam klappert. Geen geloei tegen melkenstijd. Geen stallucht, geen hinnikende paarden en knorrende varkens.

Geen klompen voor de deur en geen lach van de meid.

Alleen water.

Klotsend water.

Onze verslaggever wordt stevig ingeregeng. Het „gummiemd” wordt namelijk aan de onderzijde „opgerold”, waardoor een luchtdichte afsluiting tussen onder- en bovenhelft van het duikerpak wordt verkregen.

TOON VAN GILS, lid van de vrijwillige duikploeg, samengesteld uit boerenzoons:
„Als je het pak helemaal tot boven toe dicht maakt en de capuchon opzet kun je drijven.”

Het is moeilijk zich voor te stellen welk een gevoel een mens in zijn handen krijgt als ze vijf minuten lang in ijskoud water worden gedompeld. Maar de Marinemannen doen dat een half of een heel uur achter elkaar!

Grote risico's

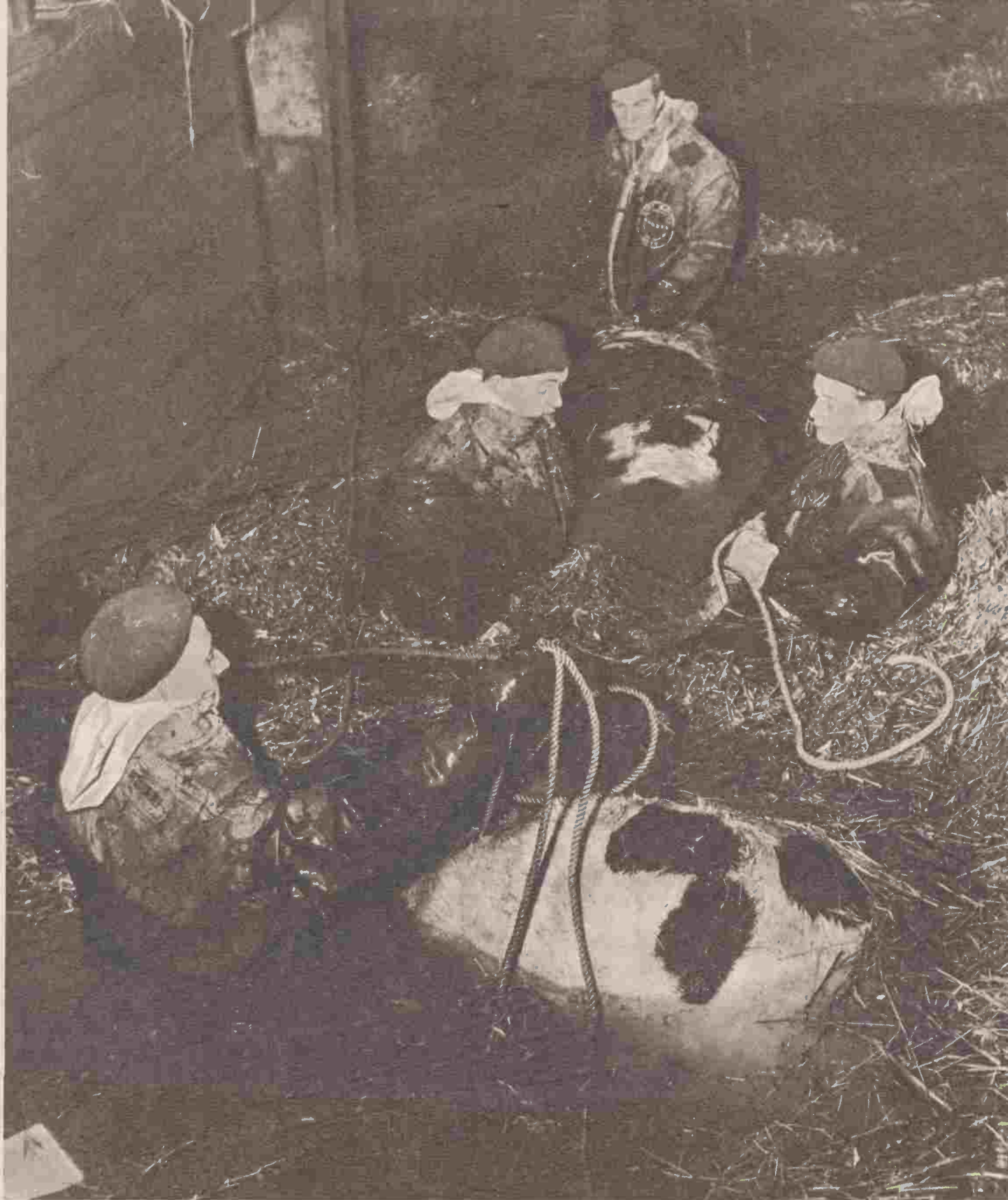
Het móet, heb ik daarnet gezegd. Die cadavers móeten opgeruimd worden. Dat zeiden die stuk of wat boerenjongens ook. Maar met een ploegje alléén ben je er nog niet. Er moeten boten komen, motorboten, liefst met sterke motoren. Gelukkig zijn die gekomen toen het mensen-reddingswerk voorbij was. En ook toen er nog géén motorboten waren is er gewerkt: dan zwoegden twee polderjongens in een roeiboot met daar achter drie of vier cadavers, met touwen aan elkaar gebonden.....

Dat was ook in de dagen, dat er nog geen warme koffie meeding, om de eenvoudige reden, dat die er niet was. Toen was er ook geen brood en hadden ze maar een páár waterdichte gummipakken, die om de haverklap lek waren. Er was ook niemand die ze kon maken en dan trokken ze ze maar zó aan. Nu is er iemand — een vrijwilliger uit Heilo! — die die pakken repareert. Nu is alles ook beter geregeld. Er is een grote motorboot gekomen, zó maar, in de letterlijke zin van het woord: komen aandrijven, aanspoelen van Tiengemeten, uren vór. Het was 'n schip van drie en twintig ton en het kwam dwars door de polder, dwars door de dijk en een paar splinternieuwe huizen heen in het dorp terecht.....

De boerenjongens, bekend met de tractor, hebben de Caterpilarmotor op gang gebracht en nu vaart er een heuse schipper op, zodat ze nu dubbel zeker zijn dat het schip in goede handen is. De eigenaar weet er van, want hij is gewaarschuwd en heeft zijn schuitje onmiddellijk voor de duur van de watersnood beschikbaar gesteld..... En de „cadaverploeg“, zoals dat groepje hardwerkende boerenzoons zich noemt, brengt nu veertig tot vijftig dode beesten per dag „binnen“: tegen de dijk, waar de auto's van de destructiebedrijven het aantal dieren bijna niet kunnen verwerken.

Die cadaverploeg neemt grote risico's. Ik vertelde U van die bomen en palen en van dat prikkeldraad. Maar er is nog meer. De boerderijen en schuren staan vaak op het punt van instorten. Je kunt, met een gummipak aan door het water wadend, in een put stappen en verdrinken, of een nat pak halen, als je aan een van de duizenden spijkers blijft haken. Je kunt ziek worden en niemand betaalt dat. Je kunt besmet water binnen krijgen en... maar laat ik ophouden. Niemand denkt aan dat alles. Niemand weet welke dag het is en geen mens praat over vergoeding en over óveruren. Er wordt zélfs bijna niet over de kou en het slechte weer gepraat. Je

Een triest beeld, dat men dag in dag uit in de overstroomde gebieden kan zien. Takelwagens die de dode dieren op vrachtauto's laden, die ze daarna afvoeren naar de destructiebedrijven. Gelukkig dat het zo koud is, daardoor wordt het besmettingsgevaar zo goed als geheel teniet gedaan.

Tot ver over hun middel staan de jonge boerenzoons in het water om zodoende de honderden en nog eens honderden dode koeien, paarden en varkens te kunnen bergen. Men moet het werk van nabij hebben gadegeslagen om te kunnen begrijpen hoe moeilijk het is. Van het uithoudingsvermogen wordt alles gevegd.

De helm gaat op het duikerspak! De slang voor toevoer van verse lucht wordt aangesloten, het luikje gaat dicht en dan..... het water in!

Een trieste rij dode koebeesten voor een van de honderden schuren in het overstromde gebied. De roeiboot zal de mannen, die binnen werken, ophalen en dan kan de sleep naar „de wal” gebracht worden.

hoort alleen getallen. „Vandaag vijf en veertig een sleep van vijftien daarnet. Ja, het schiet al aardig op als het zo doorgaat zijn we volgende week in déze polder klaar”

Ik ben een paar keer met ze mee geweest

Ik ben een paar keer met ze mee geweest, met die „cadaverploeg”. Eerst in een open motorbootje, later met dat scheepje van 23 ton, de „Nescio”, nu met een heuse schipper aan boord. Een stelletje van die knapen, dat zich in de waterdichte gummipakken wrong, waterdicht, zolang ze nieuw zijn.

Hoe die kerels heetten? De aanvoerder: Willem; dan: Janus, Henk, Jan, Toon en Leen. U ziet het: heel gewoon

„Je boft”, zeiden ze, „je boft beslist vandaag er is één zo goed als nieuw pak bij” Ik heb het direct aangetrokken. Je moet met laarzen en al in die dingen, anders vergá je van de kou. De moeilijkheid is alleen om er in te komen. Maar goed, na veel gewriemel en getrek, geduw en gezucht gaat dat. Dan moet het pak dicht met een gummi-ritssluiting, die tot je hals togetrokken kan worden - ook dat gaat: als het pak nieuw is en de sluiting goed geolied. Zo’n ritssluiting ziet er ondanks dat, helemaal niet waterdicht uit, maar is het wel. Je handen gaan in handschoenen, die ongevoerd zijn, en kil, ja kletsnat aanvoelen. Er zit ook nog een

soort gummicapuchon aan het pak, maar die zet niemand op, omdat ze elkaar dan niet kunnen verstaan. Lopen gaat wel in het pak, maar gemakkelijk beweeg je je er niet in. En je handen ijskoud in dat kille gummi

De „Nescio” vaart met zijn 23 ton door de polder als gold het een zee-reis en na tien minuten zijn we aan een boerderij, de zoveelste, waaruit vee gehaald moet worden. Je kunt gewoon langsrij komen en het anker

laten vallen De eersten van de ploeg zijn al aan het werk. Dát is het voordeel dat deze boerenknapen hebben: ze weten de weg in vrijwel iedere boerderij. Ze kennen de indeling, ze weten elk raampje, weten precies waar sleuven en greppels zitten en kunnen in donker de weg in schuren en stallen vinden. Van enorm belang is ook dat ze weten hoe een dode koe in het water drijft. Eén greep onder water en ze zien het beest als het ware voor zich,

waardoor ze precies weten hoe het door de deur gewerkt moet worden

Korte touwen worden mee naar binnen genomen. De beesten worden losgesneden en de achterpoten van het ene cadaver vastgebonden aan de kop van het tweede. Eén of twee man werken de dieren naar buiten, de anderen gaan dieper de stal in, op zoek naar meer beesten. Ik heb werkelijk versteld gestaan met wat voor snelheid dat soms gebeurt.

ADELBORST I GERARD HESSELS:
„Ik heb de hele morgen staan bellen om uit te leggen, dat we hier niet gemist konden worden.”

MATROOS I DIRK SCHIPPER:
„Zet mijn foto maar in „De Spiegel”, dan ziet mijn vrouw me tenminste weer eens.”

KEES HUYSMANS:
„Alles went, meneer.”

Onze verslaggever, gehuld in waterdicht pak, in een der donkere, hier en daar op punt van instorten staande schuren.

Binnen een half uur drijven er soms tien tot vijftien cadavers buiten, die dan achter het schip aan mee naar de losplaats worden gesleept. O, het klinkt alles erg eenvoudig: de beesten lossnijden en aan elkaar binden! Maar onze vrijwilligers waden hierbij meestal tot over hun middel door het ijskoude water. Een gummipak mag dan waterdicht zijn, het biedt natuurlijk geen enkele bescherming tegen de koude. Blote handen in rubber gevat, on-

der water een mes hanterend of een touw, zijn ook niet zo'n pretje. Een enkele keer heeft een koe in doodsnood op een paar pakken stro kunnen klimmen of soms nóg hoger. Maar het is tóch verdrongen en nu moet de cadaverploeg het loodzware dode lichaam maar zien weg te krijgen.... Dan heeft men lange touwen nodig en moeten én de mannen én de motorschuit er aan te pas komen om het lichaam in het water te trek-

ken, waarna het verder gemakkelijker naar buiten te slepen is.

Ik heb een uur lang een gummipak aan gehad en ben mee geweest, het water in en toen in de stallen. In het begin is het even griezelig, dode beesten aan te raken. Maar het went al gauw. Dode dieren hebben geen lijkkleur, zoals dode mensen. Het is net een opgezet dier uit een winkel, een teddybeer in het water. De beesten stinken niet, omdat het water (gelukkig) zo koud is. Alle koeien drijven met de linkerzijde naar boven, omdat daar hun pens zit, die zich met lucht vult. Sommige beesten hebben hun ogen nog open en aan hun vreemde houdingen kan men nagaan hoe vreselijk hun strijd geweest moet zijn. Maar ook dát went en zéker als je hele dagen niet anders ziet dan dode beesten.

Ik ben de hele schuur doorgewaaid, zo nu en dan wegzakkend in een gat, struikelend ook over de vele voederbieten, die door het water verspreid waren, het hoofd bukkend voor lage zolderingen. Het is een onbeschrijfelijk triest gezicht zo'n boerenschuur zonder leven, en in elk hok dode beesten. Vanaf de motorboot komt een roeibootje naar binnen varen om wat dode varkens op te halen en om de fotograaf gelegenheid te geven zijn opnamen te maken. De dode koeienrij wordt groter. Tien, twaalf, veertien, zestien. Dan is de schuur leeg. We klimmen weer aan boord van de „Nescio”. Het touw wordt vastgebonden, het touw, waaraan het eerste van de vijftien koebeesten vastgemaakt is. We trekken onze pakken half uit om weer wat warme handen te krijgen. De wind blaast fel en het sneeuwt. In het roefje is het warm: daar brandt een gasstelletje en daar is koffie en brood.

„We hebben het nog zo slecht niet”, zegt de cadaverploeg. „Nee, dan die jongens van de Marine, die ónder water werken en dan met blote handen....”

Kijk, zo is de mens. Zo zijn we, in watersnood. „Wij hebben het nog zo slecht niet.” Dat zeggen jonge kerels die hun hebben en houwen kwijt zijn, want enkelen er van waren pás getrouwd. Dat zeggen mensen, wier huis tot de zolder in het water staat, en die niet weten, wanneer ze ooit weer zullen kunnen beginnen. Willem, altijd met zijn pet op, vlasser van beroep en „baas” van deze ploeg, zegt het even hard als Jan, de jongste (geloof ik), die nodig weer naar de Rijkslandbouwwinterschool moet, waaraan hij een grote hekel heeft.

Ze warmen hun handen aan een kopje koffie. Vader Van Gils staat boven in het stuurhutje („je kan je amper draaien”) en zet koers naar de wal, langs de trieste rij van halve boerderijen.

Op de wal is het vol, er kunnen haast geen cadavers meer bij.

HENK DRESS:
„Ik ben ziekenverpleger en noem me liever geen Pa.”

WILLEM (KANNEKENS):
„Ik ben al wel twintig keer volgelopen.... komt door al die spijkers in die schuren. Nee, mijn pet zet ik nooit af.”

HENK (LODDERS):
„We doen het net zolang als het nodig is, hoor!”

JANUS (VAN MEER):
„We zullen blij zijn als het afgelopen is, dat wél natuurlijk.”

TORPEDOMAKER I JELLE SCHUIT:
„We mogen in dit weer eigenlijk helemaal niet duiken.”

VADER VAN GILS, „kapitein” (gemaakt) op de „Nescio”:
„Dat is nou mijn stuurhut.... je kunt je amper draaien.”

JAN (NOTEBOOM):
„En toch doe ik dit liever dan naar school gaan.”

Bleyle

VETRIX-KLEDING

Deux-pièces

blijven favoriet!

Zeker als het om zo'n waardevolle Bleyle-deux-pièces gaat. De Bleyle-modellen zijn met opzet sober gehouden en daardoor bijzonder elegant. Een deux-pièces, dat U het heerlijke, zelfbewuste gevoel geeft, elegant gekleed te gaan.

De goed geklede vrouw vraagt, prefereert en draagt » Bleyle - Valora - Jersey «

VERVOLG VAN PAG. 7

Kraanwagens en een takelauto doen hun best, maar tegen de ijver van de cadaverploeg valt niet te hijsen. De „Nescio” is al weer op weg. De ploeg trekt het pak weer aan. Ze willen proberen de vijf en vijftig te halen.....

De Marine blijft!

„Nee, dan die jongens van de Marine”..... Ik weet waarlijk niet of ze gelijk hebben of niet. Want kijk, bij de Marine zeggen ze: „die boerenknappen... dié verzetten wat werk. Veertig, vijftig beesten op één dag..... ga der maar an staan.” Daarom ben ik ook met de Marine meegegaan, of beter gezegd: met een van de duikploegen daarvan. De Marine beschikt niet alleen over betere en duurdere pakken, maar ze heeft waarlijk ook nog een „eigen” salonboot, „Breda”, die nu „Hr. Ms. Breda” genoemd wordt. Het is een rondvaartboot met veel glas en met veel mooie banken en chroom, maar de banken en het chroom zijn er nog net uitgehaald alvorens de eigenaar het vaartuig voor de redding beschikbaar stelde. En niet alleen het vaartuig, maar ook hijzelf, plus zijn stuurman, kwamen meehelpen! De Marine is dus, wat dat betreft, gelukkig. Ze is verder gelukkig wat de commandant van deze ploeg betreft; een jonge adelborst, in zijn burgerleven stuurman bij de V.N.S., een man met een onverwoestbaar humeur, een leider en tegelijk een vader voor het kleine troepje. Het troepje: Dirk uit Scheveningen; Jelle, uit Zwolle; Kees, van Leeuwarden; en Henk — de ziekenverpleger — die je niet, zoals gewoonlijk, „Pa” mag noemen, en die uit Utrecht afkomstig is.

Het team werkt vanaf 1 Februari in het noodgebied, heeft tientallen mensen gered, waaronder de adelborst zelf, die op een gegeven ogenblik overboord sloeg en via de woedende golven op het dak van een huis terecht kwam. „Maar daar praten we niet over”. Nee, de Marine praat nergens over, zelfs niet over „permissie”, wat men in het burgerleven en bij de landmacht „weekend” noemt, en dat er voorlopig niet „bij” is.

Ik heb meegemaakt dat de adelborst-commandant een hele morgen aan de telefoon hing, omdat „Den Helder” gezegd had dat hij terug moest komen en omdat hij en zijn mannen van mening waren dat „dat er niet bij moest zijn, omdat er hier nog genoeg te doen was”. Ze hebben hun zin gekregen en er was nog genoeg te doen. Want in de polder staat hier en daar twee en meer meter water en dát kunnen de boerenzoons met hun waterdichte pakken niet bolwerken, omdat ze dan kopje onder zouden gaan (waarvoor ze overigens niet bang zijn) maar dat zou op den duur té gek worden. Nu knapt de Marine deze „diepe baantjes” op. Ze hebben daar andere pakken voor, met een helm erop, met zuurstofflessen, kraantjes en filters en nog een heleboel dingen meer, waarvan Jelle Schuit verstand heeft. Ik had gevraagd of ik ook zo'n pak aan mocht hebben en ze keken erg bedenkelijk en zeiden „dat het koud was. Ze zeiden nog veel meer. Dat ze eigenlijk in deze kou helemaal niet móchten duiken en dat ze, vooral de eerste dagen, verschrikkelijk veel moeite hadden gehad met het werk, omdat

ze niet op de hoogte waren met koeien en stallen en je in donkere schuren geen hand voor je ogen kon zien. Ik heb gemerkt, dat je dat trouwens tóch niet kon. Want, nadat ik eerst zo'n duiker heb zien aankleden en een ladder afdalen, nadat ik zijn blote handen (!) in water van één of twee graden had zien verdwijnen en nadat ik hem daar vervolgens twintig minuten heb zien verblijven, na dát alles ben ik óók dat pak ingegaan.

Ik kreeg het benauwd

Dat gaat zo: je schoenen en je jasje uit. Dikke, lange gebreide kousen aan en dan in een gummibroek, waaraan gummievoeten vastzitten. Natuurlijk is dat weer koud..... Iemand helpt je vervolgens in laarzen die stijf worden dichtgeknoopt en waar ze een paar pond lood bij instoppen, zodat je geen stap meer kunt verzetten. Vervolgens een dikke trui aan en daarna een soort overhemd van gummi over je hoofd. De mouwen sluiten zéér nauw af. Hóe nauw? Zó, dat er geen water in kan dringen, want nogmaals, je moet met je blote handen werken in het water! Op het overhemd wordt een helm geschroefd; iemand propt je een stuk gummi in je mond en dan kun je tamelijk gemakkelijk inademen, maar niet zo gemakkelijk uitademen. Er komt een busje aan te pas, een kunstmatige long en een rek met twee flessen op je rug, benevens een slang, wat kranen en een vent die alles met moeren en bouten dicht draait. Ik had op dát ogenblik spijt van de hele onderneming..... De zaak is zwaar, vrij zwaar voor iemand, die het niet gewend is. Ze gaven nog wat raadgevingen mee en bonden me aan een touw. „Zes keer rukken als je het benauwd krijgt”, schreeuwde iemand me na.

De ladder stond klaar. Een stap, twee stappen..... water. Méér water en nóg meer. Tot mijn knieën, tot mijn middel, mijn nek..... Gek, ik voelde nog niets. Je verwacht dat het pak lekt. Ze draaiden nog wat aan een kraan op mijn hoofd en zeiden: „O.K.”

Toen heb ik maar eens diep gezucht en ben helemaal in het water gestapt, dat zowat tot mijn ogen kwam. Ik zag niets, behalve het wazige kijkglas, maar dat kan ongevoonte geweest zijn. Een paar stappen in het nu lichte pak en ik was bij de schuur. Een halve deur onder water versperde de ingang. „Open maken”, hoorde ik nog. Ik wilde er over heen stappen, maar dat ging niet. Voelen dan maar... geen grendel, geen knop..... ging die deur nou links of rechts open? Hij ging rechts.

Langzaam, vanwege het water. Alles gaat langzaam. Je moet langzaam lopen, langzaam ademen, langzaam denken en heel kalm blijven. Ze kunnen gemakkelijk wat zeggen. Ik wist heg noch steg in de duisternis. Natuurlijk stapte ik in de een of andere kuil. Er was geen koe te voelen onder water. Als ik nou maar niet aan een spijker..... Waar ben ik? O, daar is het licht..... één, twee, drie passen..... een raam..... Je ziet niks..... de uitademing gaat ook niet best, ik hoor aldoor wat ruisen. Naar buiten maar weer..... waar is die verwenste deur?..... Een stap..... voelen..... hier. Weer dichtgegaan door de stroming natuurlijk..... naar buiten..... waar is het schip? Zal wel rechts-aan wezen..... voorzichtig lopen..... Toen zakte ik weer in de een of an-

Verkrijgbaar in de voorstaande zaken. Vraagt het adres van de dichtstbijzijnde everancier en toezending van gekleurde prospecti aan
J. H. Poelmann, Rokin 98 te Amsterdam-C., Telefoon 62374

dere greppel. Ik zakte vér, behoorlijk onder water. Ik zakte eigenlijk ook weer niet, maar zweefde naar beneden. Duisternis geen grond beneden je, geen lucht bóven je. Duisternis kou. O, wat een kou. Opeens voelde ik die handen, die blote handen in dat ijs-, ijskoude water. Ik kon m'n vingers niet bewegen. Kon ik m'n handen wel bewegen? Ik voelde helemaal geen handen meer . . . En geen grond . . . en geen lucht . . . en dat ademen ging zo zwaar . . .

Toen ben ik fout gaan doen: ik ben gaan zwemmen, net als iemand die van een springplank in het water duikt en vlug boven wil komen. Ik ben met m'n armen gaan bewegen en met m'n voeten gaan trappelen. En dat moet je niet doen in zo'n pak. Rustig blijven. Er kan niets gebeuren. Je kunt op de grond gaan liggen, op je hoofd gaan staan of wat dan ook: er kan niets gebeuren en je zit bovendien aan een touw. Dat alles bedenkt je, als je boven op het schip staat en een ánder naar beneden ziet gaan. Maar ik heb op dát ogenblik even dat verschrikkelijke visioen gehad van iemand die verdrinkt. Even maar, héél even heb ik gedacht: nou moest dat touw eens los wezen. Nou moest dat pak tóch eens lek wezen. Even die angst. Toen trokken ze aan me en was ik boven water. Nog vier, vijf sporten van de ladder. Verschrikkelijk zwaar was dat pak weer. Ik hapte naar lucht — die er niet was, tenminste niet voldoende. Nog éven . . . daar ging de kap los, de kraan open, de lucht kwam binnen. Het raampje werd opengemaakt. Iedereen begon aan dat pak van me te trekken, de helm ging bijna niet. Op eens was ik weer vrij. Ze keken me allemaal aan. „Je ogen puilen uit”, zei iemand. „Je uitademing is niet goed geweest”.

Ik was blij het eens meegemaakt te hebben en óók blij dat het voorbij was, dat ellendig lange kwartier. Of was het langer? „Vijf minuten”, zei de adelborst.

Vijf minuten. Vijf minuten in — en niet eens aldoor ónder water, ijskoud water daarginds in dat verdronken land. Vijf minuten van de uren en nog eens uren die die mannen van de Marine daar doorbrengen. Dag in, dag uit, steeds maar weer opnieuw. Steeds maar duiken, geen vijf minuten, maar tien, een kwartier, een half uur en soms een uur.

Het is bijna niet te geloven dat ze het uithouden, zeker niet met blote handen. Het gekke is, dat dat laatste toch nog mee schijnt te vallen. Mijn handen gloeiden nadien als kolen en ik kreeg een gevoel alsof duizend spelden er in prikten. De duikers zijn er meer aan gewend en vooral onze Scheveninger Dirk had er bijna geen last van.

„Maar die beesten, dat was moeilijker, vooral in het begin”, zei hij. „Nu went het wat. We kennen de boerderijen nu ook zo'n beetje. De moeilijkheid is, dat deze pakken eigenlijk niet geschikt zijn voor dit werk. Het zijn „zoekpakken” en je kunt er dus geen zwaar werk in doen, zoals koeien slepen en onder water touwen vastmaken. Maar de „echte” duikerspakken kunnen we hier helemaal niet gebruiken daarvoor is de grond veel te week. Zet U mijn foto in „De Spiegel”? Dan ziet mijn vrouw me tenminste weer eens enfin, ze mag nóg niet mopperen O, daar komt de „Nescio” aan om onze lading mee te nemen”

Kom nog eens terug als het „dreug” is

De „Nescio” komt langszij. Een groet over en weer tussen de beide ploegen: de boerenjongens en de Marine. De dode dieren worden achter aan de sleep gebonden. De „Nescio” vaart weer weg en de Marine-mannen gaan koffie drinken, die ze in thermosflessen hebben meegenomen. Handen worden ontsmet en daarna is het brood-eten. Door de koffie komt een scheut cognac, anders zouden de duikers het te pakken kunnen krijgen. Jelle Schuit doet een soort rijstkorrels in een nieuwe filter, want straks zal Kees Huysmans uit Leeuwarden duiken.

Het is vrij koud in de „Breda”, want er is geen kachel.

„Koude handen?” lacht Dirk Schipper. „Ik zal je een raad geven. Houd ze 's morgens een kwartiertje in koud water. Gegarandeerd: je hebt de hele dag geen koude handen meer.”

Wilt U, lezer(es) het even proberen? N ú even? Onder de kraan? En wilt U even kijken hoe lang U het volhoudt?

Geloof één ding mét mij: dat die cadaverploeg het heus niet prettig vindt. Ik heb het aan allemaal gevraagd en hun antwoorden komen vrijwel op hetzelfde neer: het is een intens koude, natte en vaak moeilijke taak. „We zullen blij zijn als het achter de rug is, maar we gaan door tot de laatste koe, het laatste paard en het laatste varken weggehaald is. Soms boffen we, zoals een paar dagen geleden, toen we een paard vonden, dat acht dagen en nachten lang in het water had gestaan, met zijn voorbenen in de ruif We konden het redden, het zwom achter onze boot aan en eenmaal aan land heeft het dier nog vijf kilometer gelopen. Toen was er een schuur die droog stond en daar hebben we het afgewreven en in dekens gewikkeld. Twee dagen heeft het nog geleefd, toen is het gestorven. Dat vonden we het ergst van al. Had het dáárvoor nu acht lange, lange dagen lang in dat ijskoude water gestaan?”

En een zucht klonk door het roefje na dát verhaal. We hoorden even alleen het stampen van de motor en het klotsen van het water. Toen waren we er.

„Tot ziens”, zeiden ze allemaal. „Ge komt toch nog'es terug as het dreug is hier?”

As het dreug is Wanneer? Er zijn pompen besteld en het water zakt al wat De mensen zwegen en zweten en werken van de morgen tot de avond. Straks is ál het water weg.

Wilt U er aan denken, dat dán pas het werk begint waaraan wij allemaal mee kunnen, nee, mee móeten werken? Dan is het land weer droog en dan moeten er weer dieren komen, nieuwe, levende, jonge dieren, tussen de vijfendertig- en veertig-duizend. Dan vaart de Marine weer op zee, dan trekken de jongens van de cadaverploeg hun gummipakken uit en hun overalls aan. Dan wordt er wéér opgebouwd, voor de derde keer sinds 1940. Dan is dit verhaal — dit sinistere verhaal misschien — voorbij.

Wat zegt U, tóch maar géén briefje aan de redactie schrijven? Omdat ook dit verhaal is, gelijk het werk: het móest?

Ik ben blij, dat U het zó heeft begrepen. En als U soms een koe over heeft

WIM DUSSEL.

BRYLCREEM

geeft U glanzend haar

OMDAT

BRYLCREEM zuivere natuurlijke oliën bevat, geëmulgeerd voor smetteloze haarverzorging.

OMDAT

BRYLCREEM geen gom, zeep of alcohol bevat en Droog Haar weer gezond maakt.

OMDAT

BRYLCREEM het haar de gehele dag correct houdt zonder overdadige vetigheid.

BRYLCREEM
bevat
geen gom,
geen zeep,
geen alcohol

Vraag BRYLCREEM - de meest verkochte hairdressing ter wereld

County Perfumery Co. Ltd, Stanmore, England. Imp. Jacq. Mot Jr. Amsterdam

VOOR U HET WEET

IS 'T ZOVER!

Straks gaat Uw zoon voetballen of roeien en Uw dochter tennissen. Sla hen eens gade op het sportveld of op het water en zie hoe het hier aankomt op lenigheid, lichaamskracht en uithoudingsvermogen! Hoe dankbaar zullen zij U zijn wanneer U hun een gezond lichaam en een sterk beenderstelsel heeft meegegeven.

Daarvoor zijn vitaminen A en D nodig, die niet in voldoende mate in ons gewone voedsel aanwezig zijn.

Geef hun dagelijks een lepel

**NOORSE
LEVERTRAAN**

de NATUURLIJKE vitaminenbron

Neem zelf ook dagelijks een dosis.

Het maakt U sterker en gezonder

Pijnlijke gewrichten

belemmeren U het werk.

Rheumatische pijnen, rugpijn, gewrichts- en spierpijnen kunnen een ware kwelling zijn bij de uitoefening van Uw dagelijkse bezigheden. De oorzaak hiervan wordt door onzuiverheden gevormd, welke zich in het lichaam bevinden, en daarom dus verwijderd moeten worden. Laat daarbij De Witt's Pillen U helpen. De kracht van De Witt's Pillen ligt in het feit, dat zij de oorzaak van Uw ongemakken in de kern bestrijden. Velen ondervonden reeds de heilzame werking van de De Witt's Pillen: ook voor U kunnen zij een onmiddellijke verlichting betekenen van vele hinderlijke pijnen. Wacht daarom niet, maar vraag nog vandaag Uw apotheker of drogist een flesje De Witt's Pillen.

DeWitt's Pillen

KUYPERS & Co. VALSCHERMADE 18 · A'DAM-W.

Plotseling stond de Prins in het dorp . . .

ONZE VERSLAGGEVERS,
BEZIG MET REPORTAGE-
WERK, HADDEN EEN VER-
RASSENDE ONTMOETING
MET PRINS BERNHARD
IN . . .

In Klundert was de Italiaanse brandweer aan het werk en natuurlijk zocht de Prins de mannen uit het Zuiden, die veel lijden van de kou in de overstroomde gebieden, op.

Hier kunt U duidelijk zien, hoe klein het stukje grond was, dat Prins Bernhard nodig had om „even op bezoek” te komen.

Zijne Koninklijke Hoogheid zal het mij niet kwalijk nemen: de fotograaf en ik hebben zijn sherry opgedronken, die ergens in het vriendelijke huis van de burgemeester van een der overstroomde dorpen stond te wachten. Want de burgemeestersvrouw was, ondanks het vriendelijke en ongedwongen bezoek van Prins Bernhard een beetje teleurgesteld dat die fles sherry, die ze in alle haast had laten halen, onaangebroken bleef staan. En omdat wij toch kwamen vragen hoe „het” geweest was, moesten we meteen maar even proeven . . . „Het”, dat was het bezoek van Prins Bernhard, even onverwacht

De Burgemeester is de eerste, tot wie de Prins zich wendt om te informeren hoe de toestand is.

Prins Bernhard bij de dijken, waar de zandzakken slordig liggen opgetast.

als overal elders gebracht. Er zoemt iets in de lucht, je hoort een klapwiekend geluid en plotseling staat er midden in het dorp, op een onmogelijk klein stukje grond, een helicopter, zo'n wonderlibelle, waarvan we hier in ons kleine landje tot voor enkele weken nog maar weinig gehoord hadden. Vóór het van alle kanten toesnellen-de publiek er bij is, is Zijne Koninklijke Hoogheid al uitgestapt. Hij draagt een vliegeniersvest en de generaalspet. Breed lachend vraagt hij aan de eerste de beste beduusde burger waar de burgemeester is. Iemand ijlt op een fiets weg om de

burgervader te halen, die weldra arriveert. Ondertussen heeft de Prins zich onderhouden met burgers, militairen en iedereen is op zijn gemak gesteld: „geen drukte, ik kom zó maar es kijken!”

De Amerikaanse vlieger, die de helicopter bestuurt, verankert de grote rotorbladen van het stalen insect en dan verdwijnen de Prins, zijn vlieger Gerben Sonderman en de Amerikaanse vlieger in de richting van het huis van de burgemeester. „O, het was zo gewoon”, zei de burgemeestersvrouw en datzelfde be-aamde ook de vrouw van de boer, die met zijn tien kinderen bij de

burgemeester geëvacueerd is. „Met de Prins voel je je direct op je gemak. Hij praatte met de kinderen en met ons en kwam zo maar ineens de keuken binnen wandelen. We hebben gezellig wat zitten praten en hij vroeg van alles en nog wat...

De Prins interesseert zich voor alles en je merkt dat die belangstelling écht is.”

„Ja”, zegt de burgemeester, „Prins Bernhard is natuurlijk geen uren geweest. Maar in dat ene uurtje hebben we toch nog heel wat gezien. De dijken zijn bekeken, de omgeving hier, het dorp.

De Prins interesseert zich ook voor

het ingewikkelde en, voor een buitenstaander moeilijke probleem van alles wat met de dijkenorganisatie te maken heeft. De Amerikaanse vlieger begreep er tenminste niet veel van en dat is ook geen wonder.

Toen hij alles bekeken had en over alles was ingelicht, vroeg de Prins: „En, burgemeester, heeft U nog speciale wensen?”

De eerste burger dacht lang na en zei toen: „Ja Hoogheid, één grote wens: dijken, dijken en nóg eens dijken.”

Men zegt, dat Prins Bernhard zich toen even achter het oor gebrabd heeft.

Troosteloos is de aanblik van de geschonden dorpen en troostelozer nog wordt alles, wanneer een sneeuwbuï omlaag striemt.

Er is weinig plaats in de helicopter, maar dat deert de Prins en zijn bemanning niet.

Zodra het land droog

In een flesje wordt wat van de grond meegenomen. Het flesje wordt luchtdicht afgesloten om verdamping van het water tegen te gaan en daarna wordt op een stafkaart precies aangetekend waar dit monster is getrokken.

Ik heb een paard gezien. Een levend paard. Twee, drie levende paarden. Zo maar, in een stal op een boerderij, die droog stond. Ik heb ze geaaid en ze hinnikten. Ik heb ze een bosje stro gegeven dat ze op hebben gegeten. En ze keken me aan met mooie ogen. Ze glommen en roken, zoals alleen paarden kunnen ruiken in een stal. Levende paarden. Wat gek is dat, levende paarden te zien met glimmende ruggen en trappelende benen. Wat gek is het om ze te kunnen strelen en ze over hun neus te wrijven, wat ze zo graag hebben. Wat gek is dat als je dagen lang niets anders hebt gezien dan dode paarden. Dode paarden in schuren en langs de weg, op de verzamelplaatsen van cadavers en in de takels van de auto's van de destructiebedrijven. Dode paarden in allerlei houdingen, vreemd en wezinwekkend soms. Maar ik wil dat nu even vergeten, want ik ben op een boerderij geweest waar het water maar zes en vijftig centimeter hoog heeft gestaan en waar dus alleen de kippen en drie biggetjes verdronken zijn. Die boer is ontzettend blij. Hij is geloof ik de eerste die kan zeggen, dat zijn land droog is. Droog: dat wil zeggen: het water is er af. Je kunt zien dat het land is, maar meer ook niet. Als de zon schijnt, glimt het, gelijk het strand aan zee bij eb. Als je er over gaat lopen, zak je weg tot je enkels en nog verder.

Maar het is land, nieuw land als het ware. En de boer is er zielsgelukkig mee. O, het is zilt, natuurlijk. Hij mag er, op aanraden van de landbouwconsulent, nog niets aan doen, maar het water is er af! Hoeveel duizend boeren zouden op dit ogenblik willen, dat het alvast zo ver was met hun land? Landbouwconsulenten in de getroffen gebieden hebben het nu wel érg druk en hun assistenten eveneens. Gaat U maar eens even na: van elke honderd hectare overstroomd gebied wordt nu al twee keer per week een monster water genomen om na te gaan hoe hoog het zoutgehalte is. Aan de hand van deze metingen wordt een kaart bijgehouden, waarop precies staat aangegeven waar het water nog zoet is, waar het brak is en waar het erg zout is. Met deze metingen gaat men door, tot al het water wég is. „En dan?” zult U vragen. En dan?

Dan is het alleen maar te hopen, dat het gaat... regenen. Niet met bakken tegelijk, maar zo'n milde regen, liefst om de andere dag een bui, om het zout weg te spoelen. De sloten moeten schoongemaakt worden, als er op sommige plaatsen tenminste nog sloten zijn... Het land mag niet geploegd worden, want dat zou funest zijn voor de structuur. En dan moet er gips gestrooid worden, overvloedig gips, soms vijf tot tien ton per hectare!

Het land is hier en daar weer droog! Een enkele boer is het nog slechts die kan juichen, maar het zullen er méér worden! De assistent-landbouwconsulent komt een monster trekken en op het laboratorium zal men daarvan het zoutgehalte kunnen bepalen.

valt . . .

En kan er gezaaid worden? Ja, gerst, zomergerst, dat in de gegeven omstandigheden een opbrengst kan geven van zeventig procent, waardoor de kosten n t gedekt zijn, maar ook niet m er dan dat. Ook kunnen bieten verbouwd worden, maar dan van een soort dat vroeg rijp is en... vroeg geleverd kan worden aan de fabrieken. Want bieten rijden op dit land, in een tijd van veel en zware regen is  ok al funest.

Nog een andere moeilijkheid: broei. Het stro en het hooi zijn nat geworden en als het water zakt, blijft het natuurlijk vochtig. Er ontstaat broei, en vrij gauw zelfs. Grote rookwolken stijgen op in de schuur. En dan kan de grote ramp komen, dat een boerderij, die in het water staat, in brand kan vliegen... Dan is het leed niet te overzien, want er is niets tegen te doen... Waar moet je, midden in het water, de brandweer vandaan halen?

De landbouwconsulent die ik sprak, heeft aan de wand een kaart hangen van ettelijke vierkante meters. Tachtigduizend hectare heeft hij „onder zijn beheer” en veertigduizend er van staat blank... „Snelheid”, zegt hij, „is het belangrijkste. Het is van ’t allergrootste belang, dat het water weggemalen wordt. Millioenen liters zout- en brak water moeten we lozen... Misschien dat we twee pompen kunnen krijgen voor déze polder — 1600 ha — en dan kunnen we die in twee weken droog malen... O, er is zo’n haast bij... kijkt U hier maar eens...” en op de kaart zie ik

NU AL WERKT MEN AAN HET NIEUWE LAND

allemaal rode en rose vlekjes: water van hoger en iets minder hoog zoutgehalte.

„En dan boffen wij hier nog”, zegt de ingenieur, „want het hoogste gehalte aan zout is hier maar ongeveer de helft van dat van zeewater. Gelukkig hebben we veel steun aan de suikerfabriek, waar ze al onze monsters verwerken. Wij krijgen de uitslagen door en hebben dus alleen met cijfers te werken.”

Hij kijkt even over zijn bril en in de stilte, die volgt, hoor ik het tikken van een klok. Ik kijk: ver over zessen.

„Dat geeft niet”, zegt de ingenieur weer, „we kijken hier niet naar tijd... maar druk is het wel.” En als ik weg ben, de deur uit naar de Markt, zie ik hem in zijn autootje stappen, op weg naar het zoveelste probleem...

Die boer daar, met zijn drooggevalen grond, kan tevreden zijn, want een van de assistenten van de landbouwconsulent heeft een grondmonster getrokken. Hij is met laarzen aan door de weke grond gestapt en heeft ginds, waar het water nog te zien is, gestaan. Hij heeft wat aarde in een glazen potje gedaan en het deksel er luchtdicht opgeschroefd. Hij heeft ook een monster bietenloof meegenomen in een plastic-zakje en hij heeft zijn hand gestoken in het gat in de hooimijt, waarin het broeide.

De broei viel mee, maar het bl ef uitkijken.

Ik bleef ook even uitkijken. Uitkijken over het glimmende land, over het water, daarginds en naar de zon die warempel d orkwam. Z  maar.

Ik hoop toch zó, dat al die ándere boeren dat ook gauw mogen beleven.

De landbouwconsulent: „snelheid, snelheid en nog eens snelheid, dat is het parool... want er moeten zo weinig mogelijk rode pickjes op deze kaart voorkomen. Rood betekent: hoog zoutgehalte! Op deze kaart ziet U mijn gebied: 30.000 ha, waarvan er nu 40.000 onder water staat. Als er nu maar pompen komen...”

Hooibroei! Door het nat worden en weer droog vallen van stro en hooi kan broei ontstaan, hetgeen dus na de overstromingen maar  l te vaak voorkomt. En wat te doen als er brand uitbreekt? De brandweer kan een geïsoleerde boerderij vrijwel nimmer bereiken. Ook hier geeft de landbouwconsulent voorlichting. Zolang men zijn hand vijf minuten in het broeiende hooi kan houden, zonder zich te branden, is er geen direct gevaar.

Ook van het voer, in dit geval bietenloof, dat onder water heeft gestaan, neemt men een monster mee in een plastic-zakje, teneinde het op zoutgehalte te onderzoeken.

Maar voorlopig zullen vele boeren nog moeten zien hoe de assistent-landbouwconsulent alleen maar water monsters kan komen nemen. Op elke honderd ha één flesje water, dat niet aan de kant- doch in het midden van het land gehaald moet worden. Voorlopig doet men dat twee keer per week.

In het laboratorium onderzoekt men het zoutgehalte... Op de voorgrond een aantal monsters dat die dag genomen is. Elk flesje vertegenwoordigt honderd ha....

ONZE VORSTIN trekt onvermoeid DOOR HET GESCHONDEN LAND

Exclusieve opname voor „De Spiegel”

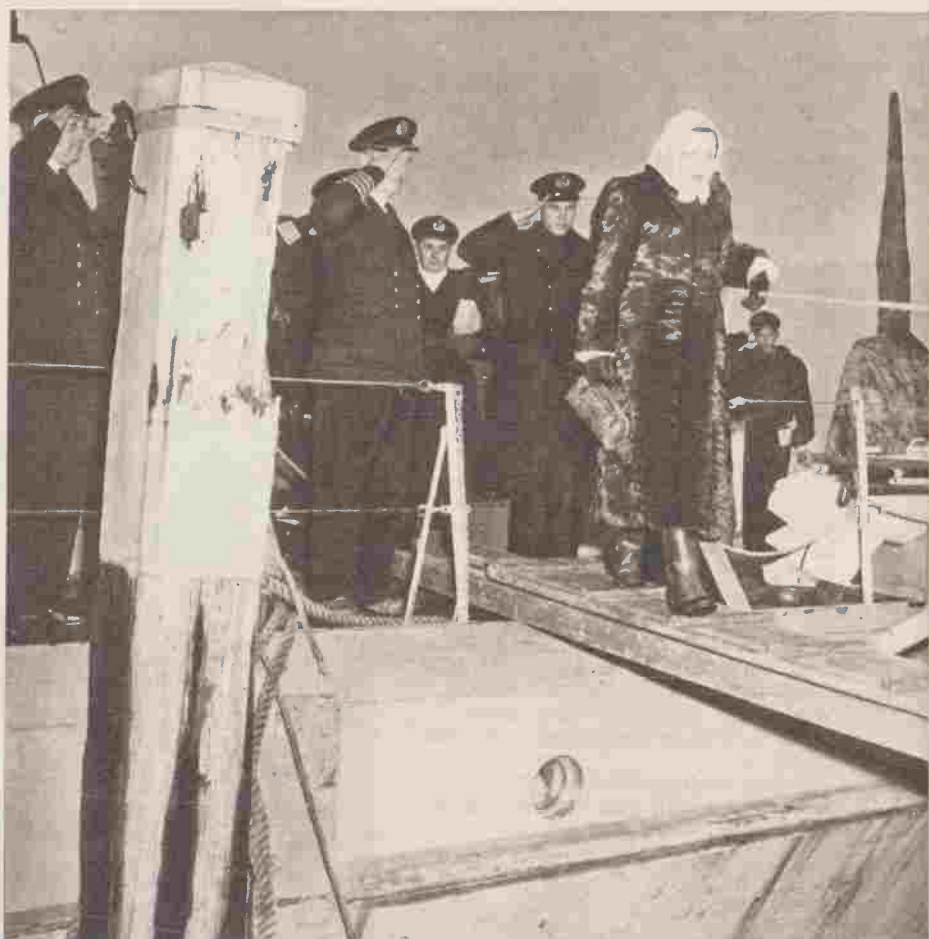

Achter op het Politievaartuig R.P. 4, kwam onze Koningin in Zierikzee aan.

Koningin Juliana op haar tocht door Zierikzee. Burgemeester Schuurbeque Boeyen geeft zijn Vorstin uitleg over de ramp in zijn gemeente.

Onvermoeid trok onze Koningin van plaats tot plaats. Waar nood is, is Oranje. De aanwezigheid van Koningin, Prinses en Prins heeft velen getroost in deze dagen.

Met laarzen aan en een hoofddoek om, zo zag men de Koningin der Nederlanden op schepen, in vliegtuigen en in helicopters. Niets was haar te koud, te vermoeiend of te gevaarlijk.

Oostenrijk zond een schitterende ambulance. Koningin Juliana zelf dankte in Zierikzee de leider hiervan voor zijn komst en de hulp van de leden van zijn ploeg.

Honderden juichten in Zierikzee hun Koningin toe en een lid van de Oostenrijkse ambulance nam de gelegenheid waar, om de Koningin van Nederland te fotograferen.

Koningin Juliana in de Engelse heliëopter, die haar op moeilijk bereikbare plaatsen bracht.

Als er particulier initiatief nodig is, is de Nederlander op zijn best. Dat is in de vreselijke dagen van de watersnood wel heel duidelijk gebleken. Van alle kanten kwamen ze op bij de eerste oproep: vaartuigen... vaartuigen... vaartuigen...

En wat waren het soms voor vaartuigen. Piet Bakker en Piet de Dreu uit Bleiswijk weten er van mee te praten. Maar met hun oude duck hebben ze niet minder dan achthonderd mensen gered.

In deze serie willen we iedere week enkelen van hen eren, die stil en zonder opzien hun plicht van naastenliefde hebben vervuld.

O nee, voor een kleintje is Piet Bakker uit Bleiswijk — een welvarend dorpje tussen Den Haag en Gouda — stellig nooit vervaard geweest. De mensen in 't dorp zeggen: „t is me zo'n mannetjesputter, die-èn Piet! En... z'n onafscheidelijke vriend, Piet den Dreu, die is al helendal aan hem gewaagd!”

En toen kwam de operatie Haringvliet

Die begon eigenlijk al vroeg in de morgen, op die ramp-Zondag, toen de radio steeds angstwekkender schrikbeelden de benauwend-stille huiskamers binnenslingerde. Die vreselijke eerste Februari, die we geen van allen ooit zullen vergeten.

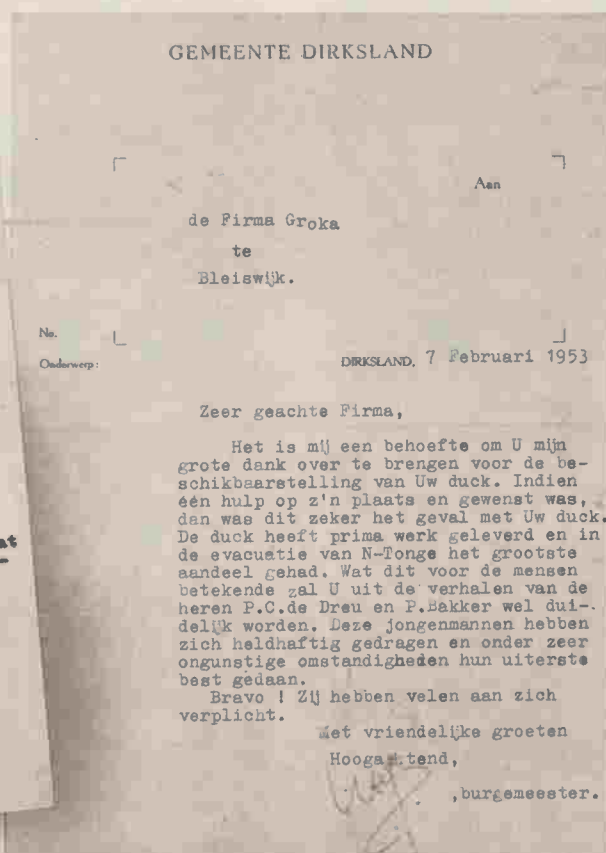
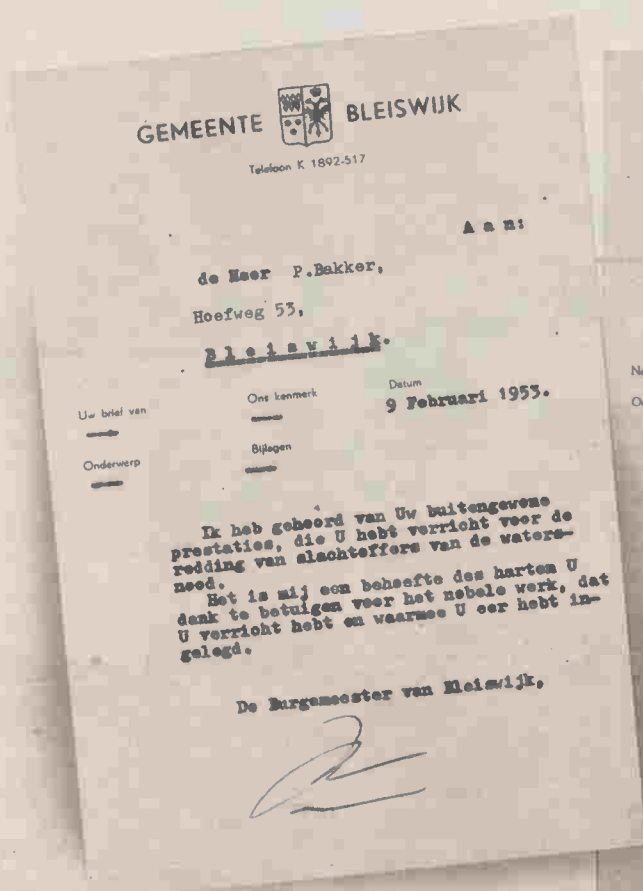
„Váartuigen... váartuigen... váartuigen”, hoorden ook zij beiden de omroepers smeken, met stemmen die ze niet altijd in bedwang konden houden, „vaartuigen, met weinig diepgang. En vlug... vlúg! Elke minuut kan voor honderden in het verdronken land de laatste zijn...”

Wie er het éérs aan dacht, dat daar ergens tussen de zware trucks, de verweerde lichamen van de

Zij haalden de duck uit de dump

Piet Bakker en Piet de Dreu uit Bleiswijk, de twee jongens, die met hun oude duck niet minder dan 800 mensen hebben gered.

STILLE HELDEN

sombere groen-grijze legerwagens-van-weleer en de karkassen van half gedomonteerde carrosserieën-in-bonte-mengeling, een eveneens voor de sloop bestemde amphibie-wagen van nauwelijks meer te achterhalen herkomst schuil moest gaan? Wat doet het er toe.

Maandenlang waren weer en wind de enigen geweest, die iets van belangstelling aan de dag hadden gelegd voor dit ongelijk gedrocht-uitlang-vervlogen-tijd, dat nog het meest aan een voorwereldlijk reptiel deed denken... maar 't was immers een vaartuig!

Een váartuig, waarom ginds, in die baaierd van wild-kolkend water, gesmeekt werd door een radeloze moeder, die zonder dat ze één hand kon uitsteken, haar kind voor haar ogen zag wegzinken. Een váartuig, waar een vader in machteloze wanhoop om brulde, omdat hij langzaam de laatste kracht uit zijn door het ijskoude water verlamde armen voelde verdwijnen, terwijl de gedachte door hem heen schroeide dat het binnen enkele ogenblikken de eerste en onherroepelijk ook de laatste maal zou zijn, dat die armen, waar zijn kroost blindelings op vertrouwde, niet meer zouden kunnen beschermen...

„We moeten wat doen...”, kermden de beide jongens, „de duck...” Maar de duck was verweerd en waardeloos. De motor was vervuild, de meest edele delen schier onherstelbaar beschadigd. Het roer en de schroef waren vastgeroest en... zou het water er niet van alle kanten naar binnen dringen? Ze wisten het niet.

Maar nog diezelfde avond keerde de baas van de duck overijld van een dienstreis in het buitenland terug.

„Klaarmaken... als het kan”, was zijn kort en bondig commentaar.

En nog diezelfde avond werden er zes man van het personeel bij elkaar getrommeld. In koortsachtig tempo werd er in die garage in Bleiswijk gewerkt om die duck, waar ginds in doodsnood om geschreeuwd werd, weer enigszins op te lappen. Twee nachten en een dag duurde het, toen brulden de machtige motoren hun rhytmisch strijdlid en honderd en zeventig paar-dekrachten brachten het logge lichaam langzaam in beweging. Het ging...

„Waarheen?” vroegen de beide jongens zich af. Ze hadden daar natuurlijk al eerder over gedacht, zich via de radio aangemeld en het antwoord luidde: „contact opnemen met de burgemeester van Bleiswijk”. Maar... toen de duck reisvaardig was, had de burgemeester nog steeds geen aanwijzingen: de toestand was in die dagen immers ook zo verward?

„Zie maar 'es”, zei de baas, „er zal ginds toch wel ergens een plaatsje zijn waar ze jullie gebruiken kunnen?”

Zo gingen ze weg. Richting: naar „ginds”.

Weinig ervaring hadden de beide Bleiswijkse jongens met vaartuigen in het algemeen, maar geen enkele met een amphibie-voertuig... Maar een motor had voor hen geen geheim. Met peka's en cece's waren ze even vertrouwd als een kind met 't abc. Zo viel het hun dan ook niet moeilijk om Hellevoetsluis te bereiken, alleen was het soms niet zo eenvoudig de politie-afzettingen te passeren, maar met wat vrijmoedigheid en een grote dosis tact stonden ze tenslotte toch voor de pont. Die pont die hen óver moest zetten naar Goeree-Overflakkee, waar de toestand op veel plaatsen „uiterst critiek” was. Maar... dát ging niet. „Niet voor burgers”, kregen ze te horen, „alleen militair verkeer”.

„Maar ze wilden helpen.”

„Militairen éerst.”

Teleurgesteld keken ze naar de eindeloze rijen militaire colonnes en ze begrepen: dat kon uren duren. Dagen misschien.

Hadden ze dáárvoor dag en nacht gewerkt? Waren ze daarom helemaal hier naar toe gekomen?

Ze keken elkaar aan en ze begrepen, dat ze aan hetzelfde dachten. Natuurlijk! Ze reden immers in een duck... en die kon toch varen? Aarzelend keken ze naar de witgekuifde koppen van het Haringvliet. Heel in de verte konden ze een streepje land zien: dat moest Goeree zijn. Daar waren mensen in

De duck uit Bleiswijk op Overflakkee. Overal was er voor het vreemde vaartuig grote belangstelling.

nood... En wéér hoorden ze die stem voor de radio, die eindeloze herhaling: „vaartuigen, váártuigen! Snel!, want de nood wordt groter... Er zitten nog mensen op de daken. In de bomen. Dagenlang. Zonder voedsel, zonder dekking. Vrouwen en kinderen... moeders met zuigelingen...”

Toen was hun besluit genomen. „We gaan”, zeiden ze.

„Maar dat is waanzin”, riepen mensen die het konden weten.

„Zelfmoord...”

„Als ze het doen, hebben ze de dood aan boord”, zeiden oude rotten die met het water groot geworden waren.

Ze luisterden niet, die beide jongens uit Bleiswijk, hoorden alleen die smeekstem die om vaartuigen riep, dag en nacht. En zonder zich langer te bedenken reden ze het water in. De mensen aan de kant stonden hen hoofdschuddend na te staren.

„Die komen nooit weerom...”

Maar de motor brulde en de schroef begon als een razende te wentelen in het grauwgrijze water en... ze dreven. Steeds groter werd de afstand die hen van het vasteland scheidde. Het ging! Vijf meter... tien meter... de motor gierde... een klap... en toen opeens was de boot stuurloos. Het hielp niet of Piet de Dreu al aan het stuurwiel draaide: de boot luisterde niet, was nu willoos ten prooi van de sterke stromingen en de wilder wordende golven. En ze wisten het: nou gaat het mis... Maar ze gaven zich toch zeker niet zo maar gewonnen?! Ergens moest toch een oplossing zijn?

Niet voor niets werden ze „mannetjesputters” genoemd!

En terwijl de golven gretig naar het logge

lichaam van de duck grepen en er schuimkoppend overheen sloegen, klom Piet Bakker uit de cabine. Centimeter na centimeter kroop hij naar achteren. Met bijna bovenmenselijke krachtsinspanning wist hij het achterstuk van het vaartuig te bereiken, en nu bleek van welk een onschatbare waarde het was, dat ze de duck zélf gerepareerd hadden, want nu ontdekte Piet met één oogopslag wat er gebeurd was: een kabel, die het roer met de stuurinrichting moest verbinden, was gebroken... Doorgeroest.

Van repareren kon onder deze omstandigheden geen sprake zijn. In enkele seconden had Piet Bakker het begrepen: er was nog één mogelijkheid. Snel perste hij zijn forse lichaam tegen de huid van de duck, hij zette zijn voeten schrap en met zijn beide gespierde vuisten greep hij de afgeknapt kabel-einden vast. En zo, half hangend onder en tegen het vaartuig, heeft Piet de duck naar de overkant gestuurd...

Eindelijk: land!

Hoe lang ze er over gevaren hebben? Ze weten het niet meer, maar 't moeten ettelijke uren zijn geweest. Schuim spatte hoog op tegen de ruiten van de cabine, de motor loeide als razend en de 170 p.k. ploegden het logge vaartuig verder. Gekromd lag Piet Bakker al die tijd als een galei-slaaf in het achteronder. Hij hoorde de woedende golven, die vreesden dat hun prooi hun tóch nog zou ontgaan, tegen de stalen wanden beuken. Zouden ze het houden? Of waren ze misschien ook zó aangetast door roest en bederf, dat ze aan de enorme kracht van dit water, dat ze niet kenden, niet langer weerstand konden bieden? Hij wist het niet. De kabels snoerden bloedige striemen in zijn vlees, maar hij merkte het niet. Verder gromde de duck, steeds verder.

Gingen ze goed zo? Piet de Dreu vroeg het zich talloze malen af. 't Was schemer geweest toen ze vertrokken, maar 't was nu volslagen donker. Maar ze moesten er immers komen? Ze moesten, want ginds waren mensen in nood. Dat

hijzelf in doodsgevaar verkeerde, hij dacht er niet aan...

Maar eindelijk... eindelijk... had hij het goed gezien? Ja... hij zag land en hij juichte hardop: „hoera... we hebben 't 'm gelapt... we hebben 't 'm fijn gelapt!”

Hij probeerde een haventje binnen te sturen, maar dat mislukte: de stroom was te sterk en honderden meters verder kwam hij aan lagerwal terecht. Hoe moesten ze aan de wal komen? De dijk was immers veel te hoog, daar klimt een duck niet tegenop!

„Vier kilometer verderop”, zei een sleepbootkapitein. Maar... daar ging het ook niet.

Er stonden mensen op de dijk. Ze vroegen hoe ze aan land konden komen, de mannen konden 't niet zeggen: ze waren hier zelf immers ook niet bekend?!

Er ging een ijl-boodschap naar de burgemeester van Dirksland.

„Vier kilometer verderop”, luidde het antwoord.

Weer ploeterden ze verder, wéér vier kilometer, maar ook hier kon het logge gevaarte niet uit het water komen.

„Kunnen jullie ons hier gebruiken?” vroegen de beide jongens, „offe...”

„Nou en óf”, liet burgemeester, de heer Van Heyst, hen weten, „er is weinig wat op dit moment méér gelegen komt dan jullie duck.”

Toen wisten ze het pas!

Er werd geroepen om tractors. Binnen een half uur stonden er vijftien langs de kant... Twee werden er voor de duck gespannen en toen was het snel bekeken: een minuut of wat later stond het fel-rode gevaarte druipend in het onrustige licht van de lantaarns.

Een dag die ze niet zullen vergeten...

Twee vis-stroppers werden hun de volgende dag toegewezen. „Om de weg te wijzen in de wir-war van polders en dijkjes van Nieuwe Tonge, dat geëvacueerd moest worden.” Uitstekend hebben ze samengewerkt, want die mannen kenden immers iedere sloot en elke greppel? Ieder hek en elke dijk?

Snikkend werden ze in Nieuwe

VERVOLG OP PAG. 23

De jeugd van Bleiswijk is er dol op, een ritje met de duck te maken. Het is nu ook geen bittere ernst meer.

**O Rob! Wat word jij
een goeie hulp!**

**Je kunt wel zien
dat hij veel
CALVÉ PINDAKAAS eet!**

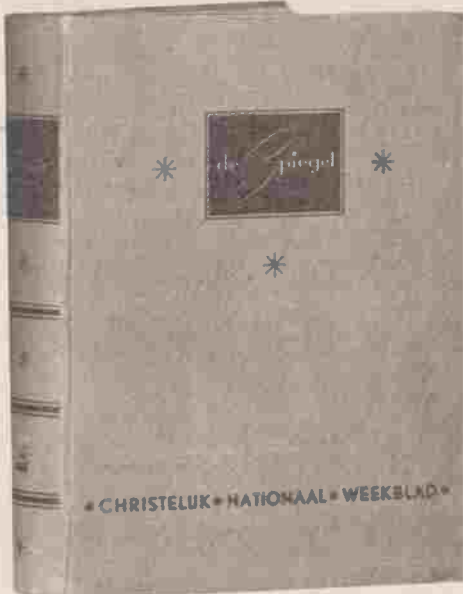
„Hollands welvaren“,
denkt Moeder als ze hem
glunderend zo'n zware tas
ziet dragen. Geen wonder!
Iedere dag smult hij van
Calvé Pindakaas... dat is
zo lekker... zo voedzaam
en... 't smeert zo zuinig:
wel 50 à 60 boterhammen
haal je uit zo'n pot!

PRECIES WAT UW KINDEREN NODIG HEBBEN!

Let U maar eens op de samenstelling van Calvé Pindakaas: 50% vet - 28% eiwitten - 13% koolhydraten - en voor de groei noodzakelijke vitaminen B en zouten.

CALVÉ Pindakaas

**Een jaar wereldnieuws
in één band!**

In deze band kunt U al Uw losse
exemplaren van een gehele jaar-
gang van „De Spiegel“ laten
inbinden.

Heeft U Uw band voor de
jaargang 1951-1952 al?

★

Zo niet, bestel dan nog heden
door f2.20 te storten op giro-
rekening 11352 van „De Spiegel“
Wageningen, met vermelding
band '51-'52.

★

Ook banden van vorige jaargan-
gen kunnen nog besteld worden.

85
van iedere
100
mensen

die NUGGET gebruiken

verkiezen juist

NUGGET omdat

zoveel sneller

een mooiere glans geeft!

VERVOLG VAN PAG. 25

Tonge ontvangen door die mensen die dagenlang bijengehokt hadden gezeten op de zolder van een huis, waarvan elke nieuwe vloedgolf weer een stuk afknaagde. Wat er daarna gebeurde is de beide jongens als een nachtmerrie bijgebleven. Keer op keer reden ze de polders in, en steeds kregen ze nieuwe vrucht...

Daar was dat vrouwtje van 97 jaar, doof en blind en half lam, dat zachtjes kermde, omdat ze het land, waar ze bijna een eeuw had geleefd, onder had zien gaan met alles wat haar lief en dierbaar was. Op een laddertje werd ze aan boord geheven...

Daar was die moeder, die haar zes kinderen, het ene na het andere,

met angstkreten, die haar steeds in de oren zullen blijven klinken, een verschrikkelijke dood had zien sterven. En... ze had hun dode lichamen later weer boven zien komen... Ze was bijna krankzinnig toen ze aan boord werd gebracht. Daar waren die drie angstige kinderen, jammerend om hun ouders. Als verschrikte vogeltjes... Ze wilden naar huis. Naar mammië... Maar het huis was met de grond gelijk gemaakt door die metershoge vloedgolf. En mammië zou nooit terugkomen...

„'t Was vreselijk“, zegt Piet Bakker, maar zijn stem klinkt nu benepen. „'t Was vreselijk. En ik voelde me zo hulpeloos met al die kleine, huilende propjes in mijn armen, waarvan ik wist, dat ze hun ouders nooit zouden kennen...“ En hij, de bravourman, die mannetjesputter

Contact met de Redactie

HET EERSTE NUMMER OVER HET RAMPGEBIED

Hartelijk dank voor de vele brieven die we ontvingen over dit eerste nummer, en eveneens zeer veel dank voor de vele waardevolle woorden.

Enkele brieven zullen we kort beantwoorden:

C. N., Gouda, enz. enz. Wat J. W. Ooms schreef, noemde hij niet kort verhaal, maar kort relaas, dat betekent dus, dat deze geschiedenis waar gebeurd is.

R. Naglé, Geertruidenberg. We zijn inderdaad dagen en nachten in touw geweest, maar onze lezers onderweg hebben ons zeer geholpen. Hun huizen stonden voor ons open. De kapitein van het bootje, waarmee één van ons voer, de bestuurder van het amphibievaartuig, de commandant van de leger-colonne... 't Was merkwaardig, steeds troffen we abonne's.

A. B., Yerseke. We geloven direct, dat de vissers uit Yerseke als eersten op de vreselijke eilanden arriveerden, maar weet U, het was zo moeilijk die eerste Zondag ons te oriënteren. Toen we in Bergen op Zoom stonden was 't gaan naar het westen beslist uitgesloten. Bovendien was de uitgestrektheid van het gebied zo groot, dat we zo maar ergens van drie kanten het rampgebied benderden. Overigens, hulde aan die vissers!

T. L. S.-W., Scheveningen. Het kán zijn, dat die vrouwtjes in het ruim uit Middeharnis kwamen en niet uit Zierikzee.

grote tragische betekenis voor ons land. Over die dramatische foto's willen we nog eens iets zeggen. Voor een Amerikaans reporter was er „stuff“ om te watertanden, bv. een vrouw die aanspoelde en even later een hand, geklemd om een balk, die uit het water stak. Wat doen wij dan? We staan stil en ontbloten het hoofd. Veel dank voor Uw schrijven.

Zr J. H. L., Utrecht. 't Spijt ons, Zuster, maar we zijn het niet met U eens. U schrijft: „Onze oude Koningin stond weer eens op de laatste pagina, terwijl mijn mening is, dat Zij toch zeker op de voorpagina had moeten staan, enz.“ Mogen we even onze mening zeggen? Dit was een nummer over de ramp, die ons volk trof en in dit nummer diende een voorplaat over de ramp. Met alle bijzondere waardering voor Uw liefde t.o.v. het Vorstenhuis, menen we, dat U niet mag overdrijven. In het laatste „Spiegel“-nummer zult U héél ons Vorstenhuis ontmoeten. Als U dus zegt, dat we geen aandacht aan onze Koningin besteden, is U er beslist naast.

D. J. S., Den Haag. Vele periodieken enz. vroegen ons om foto's, maar we meenden dit niet te kunnen doen. We willen deze foto's volkomen exclusief houden.

A. J., Almelo. Natuurlijk niet, maar een goed reporter probeert op alle mogelijke manieren mee te komen. 't Valt wel eens niet mee, maar we vormden in die barre dagen één grote familie.

TOT DE DAAD

Waarde Heren,

Eerst nu kreeg ik het nummer van „De Spiegel“ van 7 Febr. onder ogen. In de Contactrubriek las ik het antwoord van één der redacteurs op de brief van een 23-jarig dooplid van de Chr. Geref. Kerk. Ik moet U even schrijven, dat dit antwoord me zeer getroffen heeft. Ook ik ben 23 jaar, belijdend lid der Gereformeerde Kerk, en gelukkig verloofd. 'k Ben geweldig blij, dat U dit antwoord zo geschreven hebt. Deze toon is open en duidelijk. Weet, dat er duizenden jongelui zijn, die klaar staan voor een hernieuwde actie, een jong en fris getuigen van geloof in Jezus Christus. Dit schrijf ik niet om de onrust over de ontkerstening van Nederland en Europa weg te nemen. Uit m'n diensttijd voel ik, dat het Christendom tienduizenden volkomen niets meer zegt. Ik schrijf het alleen om U ook een positief geluid te laten horen, om U te zeggen, dat er nog duizenden Christenjongeren in Nederland zijn, die het Evangelie uit willen dragen, jongelui, die warm lopen voor een nieuwe reformatie, een hernieuwd beleven van „het eigendom zijn van Jezus Christus“, lui, die staan willen midden in het woelige leven-vandaag, die hun Kerk liefhebben, maar haar matheid en leerdheid overstraald willen sien door de blijdschap van het volle Evangelie, die het „God roept ons, broeders, tot de daad“, willen stellen naast de zuivere verkondiging van het Woord, jonge mensen, die weleens bang worden voor de toekomst, die weleens moe zijn van het niet-begrepen-zijn, maar die ook dankbaar erkennen moeten, dat de Kerk voor hen toch wel weer Moeder is. Een wens, redactie: volg de koers, die spreekt uit het genoemde antwoord. En breng door Uw prachtblad de blijde boodschap. Vertaal het Evangelie, vertaal het voor de mensen van deze tijd. En laat U niet afschrikken door bezwaarten en gevechten tussen kringetjes.

We wensen U veel sterkte toe!
M. Oegema,
Dedemsvaart.

Toen onze reporters terugkwamen, brachten ze honderden foto's mee, en 't samenstellen van de onderschriften, midden in de nacht, viel ons niet mee.

D. J. H., Wieringerwerf. U vergist zich toch heus. Twee verschillende mannen zijn uit de helikopter gekomen in Zierikzee. Persoonlijk hebben wij ze geïnterviewd. Die hen steunen zijn natuurlijk inderdaad dezelfde personen. Logisch, want die behoorden tot het Rode Kruis. Ook in een Zwitsers blad staan die foto's, groot geplaatst. We ontmoeten nl. op die plek een Zwitsers collega, die verder met ons meetrok.

J. H., Darnveld. U zult het al gezien hebben. We hebben 't niet bij dit ene nummer gelaten. Deze ramp is van té

TOEN EN NU

Juist éven te laat ontvingen we bij het artikel van Wim Dussel een luchtfoto. Toch willen we die nog publiceren, omdat die zo treffend de contrasten van toen en nú demonstreert.

Het ging in zijn verhaal over een boerderij in de buurt van Klundert en we plaatsten de foto zoals het nú was. Vergelijk daarmee eens de luchtfoto en ziet U eens, hoe dit bloeiende land onder de zomerhemel lag.

LET OP!

Voor onze nieuwe abonnees hebben we een aantal exemplaren van de twee speciale rampnummers bewaard. Gezien de grote vraag naar deze nummers, dient U zich te haasten, wilt U dese exemplaren nog in Uw bezit krijgen.

Deze week reikten we een bromfiets en een Elina-machine uit, nl. in Achlum en Franeker. De foto's enz. vindt U volgende week. Onze abonné-actie en ons rijngevecht gaan door.

Koning Boudewijn bezoekt de slachtoffers van de watersnood in de omgeving van Antwerpen. De heer Grosveld wijst de Koning hoe hij zijn vrouw zag verdrinken.

OVER DE GRENZEN

Een gezellige familiefoto van de Koningin van Engeland met de kleine Charles en Anne.

Koning Fouad, Egypte's sovereign (in naam), vierde zijn eerste verjaardag in zijn huis in ballingschap bij Rome.

De Hertog van Edinburgh plonst door het modderige water bij Sutton-on-Sea, tijdens zijn bezoek aan het Engelse rampgebied.

Een Deens beeldhouwer bouwde dit sneeuwen beeld in Kopenhagen als oproep voor hulp aan de slachtoffers in Nederland.

DE SPIEGEL — Christelijk Nationaal Weekblad — Redactie T. van Vliet. Verschijnt des Zaterdags. Adres van Redactie en Administratie: p/a Bureau De Spiegel, Wageningen, giro 11352. Ab. Prijs f 3.90 per kwartaal, weekab. 30 ct in plaatsen waar agentschappen zijn, losse nummers 35 cent. Abonnementen per jaargang. Buitenland f 19.10 per jaar. Adv. tarief op aanvraag.

De uitgeefster stelt dit tijdschrift ter beschikking onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat iedere verkrijger door het enkele feit van zijn verkrijging jegens haar (en in geval van latere vervreemding jegens de vervreemder en tevens jegens haar) de verplichting op zich neemt het tijdschrift niet ter beschikking te stellen of te doen stellen van een leesportefeuille.